

From:
GELRE.

Vereeniging tot Beoefening van Geldersche Geschiedenis, Oudheidkunde en Recht.
Bijdragen en Mededeelingen. Deel VI.
Arnhem, P.Gouda Quint. 1903

Read about **Gerit van Ossenbroeck** on third page

EEN UITTREKSEL UIT DE SCHATTING AAN KAREL DEN STOUTE, MET BETREKKING TOT ZUTPHEN EN DE GRAAFSCHAP.

MEDEGEDEELD DOOR

F. A. HOEFER.

Zooals bekend is, moest Gelderland den tegenstand tegen Karel den Stoute zwaar boeten o. a. door het opbrengen van een groote schatting. Voor Nijmegen met de Over- en Neder-Betuwe bedroeg zij 80.000 rijnsche gulden; voor Maas en Waal daarenboven nog 2000 gulden; voor Arnhem en de Veluwe 90.000 gulden; voor Zutphen en de graafschap 40.000 gulden; voor Venlo en Stralen met het platteland 38.000 gulden; in het geheel dus 250.000 gulden.

Deze schatting moest in vier jaren, jaarlijks twee termijnen, opgebracht worden. Tot opbrengen van schatting waren allen verplicht en alleen zij vrijgesteld, die tot de onderwerping van het land aan Karel den Stoute hadden medegewerkt.

In Nijhoff's Gedenkwaardigheden V, blz. XIV, wordt deze schatting besproken. Tevens vindt men in dat deel in de oorkonden No. 14, blz. 15; No. 26, blz. 26 v.; No. 50, blz. 44 v. en No. 53, blz. 47, meerdere gegevens hieromtrent. Zoo wordt op blz. 44, noot, de verdeeling van de uitzetting voor den termijn der compositiepenningen op st. Jansmisse in 1474 opgesomd voor de stad en het rijk van Nijmegen, de Duffel, de Over- en Neder-Betuwe.

Dezer dagen kwam mij een stuk ter hand, waarin de ver-

deeling van den termijn voor st. Janmisse 1476, wat Zutphen en de graafschap betreft, voorkomt.

Dit stuk vond ik belangrijk genoeg om het hieronder mede te deelen.

In de optelling van het stuk komen fouten voor, gelijk die in alle oude rekeningen worden aangetroffen en die vermoedelijk aan slordigheid van den afschrijver te wijten zijn.

Extract uyt die uytsettinge van den schattinge
bij tijden des hertogen van Burgondien.

Navolgende den brieven van commissien ons alregeednehtichsten ende suivereinen here en hertogen van Bourgondien, gegeven ons Jan Stoop, Hendrik van Zeelem Lettensz. ende Willem van Zweten, zjnre genaden raaden, omme overall in den lande van Gelre ende van Zutphen te maken die taxe ende settinge van den composicien, die eenige aldaer hebben mitten selven onsen gednechten heere voir die termijnen van denselven composicien noch onbetaelt uytstaende. Te weten: in den voors. lande van Zutphen voir die termijnen van Kersmisse anno 75 ende sinte Jansmisse anno 76 ende voir den anderen termijnen toecomende, soo hebben wij eerst daertoe geroepen den rentmeester ons voirs. gednechts heeren in den voirs. graeffschap van Zutphen, die prelaten, gheestelijcke luyden, die baenerheren ende anderen van de ridderscappe ende die van den steden ende kerspelen van de plattelande in den voirs. lande ende graeffschap van Zutphen gelegen, ende, gehooret hoirluyden advys, gemaect ende gesloten die taxen, soo die van deselven graeffschap van Zutphen die penningen van de voirs. composicien voir die termijnen boven geschreven sullen hebben te betalen, ende dat in der manieren hiernaevolgende:

Eerste taxe van den banreheeren ende
hoir ondersaten.

Die joncheere van der Bronckhorst . . .	210 gulden.
Die heere van den Berge	315 gulden.
Die heere van Hoemoet mitten jonckheere van Wisch	262 gulden.
Die jonkheer van Vorst	42 gulden.
Jan van Vorst	5 gulden 5 st.
Zeger van Vorst	5 gulden 5 st.

Die jonckfrou van Vorst 28 gulden ende
 van der tocht 22 gulden ende op elck
 gulden 1 stuv. facit 52 gulden 1).
 Sa. 892 gulden.

Die tauxen van der ridderschap.

Geryt van Hackevort	21 gulden.
Heer Jacob van Hackevort ridder.	23 gulden 2 st.
Evert van Hekeren	13 gulden 3 st.
Gerit van Ossenbroeck	16 gulden 16 st.
Evert van Olst	12 gulden 12 st.
Gijsbert van Broeckhuisen	10 gulden.
Sijn moeder	6 gulden 6 st.
Rutger van Boetselar	4 gulden 4 st.
Geerlich van Broeckhuisen	6 gulden 6 st.
Johan Huetinck	5 gulden 5 st.
Henrick van Keppel Hermanssen.	3 gulden 3 st.
Wolter van Kappel van Verwaelde	18 gulden 18 st.
Derck van Keppel.	18 gulden 18 st.
Hendrick van Diepenbroeck.	13 gulden 13 st.
Reynt van Herwen.	13 gulden 13 st.
Evert die Roede	7 gulden 7 st.
Jonffr. van Olde cum sor.	8 gulden 8 st.
Dirck van Dorth	15 gulden 15 st.
Henrick van Dorth.	8 gulden 8 st.
Gherit van Karvenem.	12 gulden 12 st.
Steven van Karvenem.	3 gulden 3 st.
Jacob van Enghuysen	15 gulden 15 st.
Jan van Kell opten Pass.	7 gulden 7 st.
Willem van den Hoevelwijck	6 gulden 6 st.
Jan Momme van Kell	10 gulden.
Gijsbert van Bransenborch met Jan zijnen neve	6 gulden 6 st.
Jan van Brantsenborch	10 gulden.
Cracht Cloick	5 gulden 5 st.
Frederick van Baer.	10 gulden.

Sa. 316 gulden 1 st. 2).

1) Bij dezen post schijnen 10 st. vergeten te zijn, want $28 + 22 = 50$ gulden en op elken gulden 1 st. rekenende wordt het totaal bedrag 50 gulden + 50 st. = 52 gulden 10 st. Vult men den post aldus in, dan komt ook de optelling ad 892 gulden uit.

2) Deze optelling komt niet uit, maar moet 313 gulden 11 st. zijn. Rekent

Tauxe van der geestelicken.

Die voighdie van Elten	105 gulden.	
Die heren van den Olden Keppel . . .	10 gulden.	
Die geestelijkheid van Doetinchem, den pastoir aldaer daerinne niet begrepen	21 gulden.	
Die pastoir van Doesborch	3 gulden	4 st.
Die andere van de geestelijkheid van Does- borch in als te samen	43 gulden	2 st.
Die van der geestelijkheid binnen Groll .	26 gulden	5 st.
Die van den convente van Belhem met den pastoir van Doetinchem daerinne be- grepen, te samen	45 gulden.	
Die van Honnep	21 gulden.	
Die van Schaer	9 gulden	9 st.
Die geestelijkheid binnen Lochem	6 gulden	6 st.
Dat capittel binnen Zutphen	40 gulden.	
Dat convent van Isendoern	11 gulden.	
Dat convent van heer Henrix Huys . . .	9 gulden.	
Dat convent geheten Addemans Huys . .	5 gulden.	
Sa. 400 gulden 1 st. 1).		

Tauxe van de steden.

Die stede van Zutphen	1275 gulden.	
Die stede van Doesborch, daerinne dat be- grepen zijn 4 gulden 4 st., die de voirs. van Doesborch op hun nemen voir die geestelicheit aldair ende dat bij hoirs selffs consent	419 gulden	9 st.
Die stede van Dotinchem	415 gulden	16 st.
Die stede van Lochem	107 gulden	2 st.
Die stede van Groll	126 gulden.	
Sa. 2343 gulden 7 st.		

Tauxe van de dorpen.

Dat kerspel van Warnsfelt	178 gulden.
Dat kerspel van Stienre	147 gulden.

men echter bij elken post alleen in guldens uitgetrokken één stuiver per gulden bij, dan wordt het totaal bedrag 316 gulden 12 st.

1) De optelling levert een som van 355 gulden 6 st. op. Al rekende men bij elken post alleen in guldens uitgetrokken een stuiver per gulden, dan wordt de geheele optelling 368 gulden 13 st.

Dat kerspel van Gorsel	47 gulden	5 st.
Dat kerspel van Almen	42 gulden.	
Dat kerspel van Wyckmande	18 gulden	18 st.
Dat kerspel van Vorden	94 gulden.	
Dat kerspel van Zelem	183 gulden	15 st.
Dat kerspel van Huermel	78 gulden	15 st.
Dat kerspel van Drempt.	42 gulden	2 st.
Dat kerspel van Olden Keppel	12 gulden	2 st.
Dat kerspel van Roederloo	63 gulden.	
Dat kerspel van Angerloo	24 gulden	2 st.
Dat kerspel van Lathum.	26 gulden	5 st.
Dat kerspel buten Lochem	157 gulden.	
Dat kerspel buten Doetinchem.	52 gulden.	
Dat kerspel van Hengel	147 gulden.	

Sa. 1214 gulden 12 st. 1).

Tot. Sa. 5266 gulden 1 st. 2).

De overloop boven die penningen van de compositie mijns voirs. genade heeren, bedragende 266 gulden ende 2 st. br., beheert sullen worden in de betalingen van den wedden van den commissarissen, des rentmeesters, bodeloon ende oic eenige graciën den armen goedshuysen ende andersins, alsoe dat de voirs. commissarissen dat particulierlijck geordineert ende vorder den rentmeester voirs. verclaiert hebben.

Ende is te wetene: dat omme die voirs. taxen deuchdelijcken ende rechtveerdelicken geset te worden op diegheene, die daerinne schuldich zijn te contribueren, wij voirs. commissarissen geordineert hebben, dat in elck van den voirs. steden ende kerspelen bij den goeden luyden aldaer gekoeren sullen worden, voir den ancommen van elcken termijn, eenige notable onder henluyden, die bij den amptman ofte die officier aldaer geëedt sullen worden, omme die voirs. setting van den taxen aldaer gegeven deuchdelicken ende rechtverdelicken te setten op alle dengheene, die dairinne sculdich zijn te contribueren, nae der ordinancie hiernaehorende ende na die grote van elckx faculteyt ende rijcheyt, sonder daerinne iemant te versconen ofte overlasten, ende dat allet na henluyder beste wetenhey.

1) Deze optelling komt niet uit, maar bedraagt 1313 gulden 4 st.

2) Het totaal der optellingen komt niet uit, maar is volgens de bedragen in het stuk genocmd 5166 gulden 1 st. dus 100 gulden lager.

Ende hebben wij commissarissen voirt geordonneert, dat die voirs. taxen bij den voirs. gekoren geset sullen worden op alle diegheene, die geseten waren ten tijden van den voors. compositien binnen den steden ende kerspelen van dat voirs. graeffschap van Zutphen, ende dat nae elx faculteyt ende rijckheyt, oick op die uytlandige aldair gegoet, nae older manieren van doene, uitsetten ende opheffen van den pontschattingen, sonder yemende dairinne te verdragen, behalven dengheenen, die onsen voirs. gednegsten heeren gediend hebben gehadt in de wapeninge, ten tijde van der beweldinge van den voirs. lande, van welcke settinge alsoe gedaen die copie gesent sal worden in handen van den voirs. rentmeester, die die voirt sal senden den voirs. commissarissen.

Welcke voirs. settinge gedaen zijnde, sullen bij den voirs. gekoeren ofte tot henluyden versoecke bij den voirs. amptluyden ende officieren in elcke plaetse ende stede gepubliceert worden in den kercken aldair, ende bevolen bij elcken den taux, daer hij op geset is, te brengen tot een zekeren dage ende stede, die aldair dairtoe genoemd sullen worden, te brengen in handen van den voirs. gekoeren ofte hoer gecommiteerde, op die peyne ende verbeurte van des anderen dages dairnae voir sijn gebreck heerlijcken geexecuteert te worden ende voir die executie te betalen den amptman ofte officier, die dat doen sall, voir sijn salaris op elke rijnsche gulden, daer hij op geset was, eenen stuver.

Ende sullen de voirs. gekoeren ofte gecommiteerde die penningen van de voirs. taxe tot elcken termijne opbueren, ofte bij den peynderen ofte anderen, die sij dairtoe sullen stellen, doen gebueren ende macht hebben die te executeren ofte doen executeren bij den amptluyden ende officieren tot elke plaetse ende stede, omme dieselve penningen te leveren in handen van den voirs. ons voirs. alregegneht. heeren rentmeester int voirs. graeffschap van Zutphen, te weten: elcken termijn van Kersmisse toecomende voir sinte Pieters dage ad Cathedram dairna volgende, ende elcken termijn van sint Jan voir sint Lambrechts misse dairna eerst volgende in desen voersien, want die termijnen van Kersmisse ende sinte Jansmisse, beyde lestleden verscheenen ende overleden sijnde, dat die penningen van die voirs. twee termijnen geset ende betaelt sullen worden ende geleverd in handen als boven tusschen dit ende sint Lambrechts dage naeste comende.

Gedaen ende gesloten 27 dage in Julio int jair duysent vierhondert sesse ende seventich. Ende duerende alsoo lange die termijnen van de voirs. compositien lopen sullen, ofte dat bij mijnen voirs. genaden heere anders daerop geordonneert sal wesen.

J. Stoep. W. v. Zwieten.

Accordeert met zijn principael in archivis der stadt Zutphen berustende.

1668, 28/9.

Quod testor Pet. van Diemen,
secretarius.

(Stuk aanwezig in het archief van den huize Verwolde.)

OPSCHRIFTEN DER KLOKKEN IN DEN TOREN DER HERVORMDE GEMEENTE TE TWELLO.

Het randschrift boven om de slagklok luidt: „O menschen als ghi anhoert des klokken geslach so gediencckt op stervensdach. Anno. 1601.”

Vlak daaronder staat:

„Wilhem Wegevert heft im gegaten to Deventer.”

De andere klok heeft tot bovenrandschrift in twee regels:

„Soli Deo gloria. Wilhem Nagge predikant tot Twelo.
Antoni Daendels scholtis tot Voorst.”

„Yacob Boemer kerckmeister tot Twelo hebben mij doen gieten doer Gerrit Schimmel yn Daventria 1678.”

In het lichaam der klok vindt men verder:

a. Het wapen der Schimmelpenninck's van der Oye, gedekt door een kroon en twee leeuwen als schildhouders, daaronder:

„H. Gisbart Schimmelpenninck van der Oy tot Hunderen
ende Vrouw Helena van Heerdt Vrouw tot Hunderen.”

b. Op eenigen afstand daarnaast een wapen, gedekt door een kroon met twee leeuwen tot schildhouders. Het wapen bestaat uit een gekwartileerd schild en hartschild, in het rechter bovenkwartier het wapen der Stepraedt's, in het linker boven- en rechter benedenkwartier drie keperlijnen, in het linker benedenkwartier voet bedekt met klokken. Het hartschild is bedekt met een faas.

Daaronder staat:

„H. Peter Reiner van Stepraedt tot Doddendal en Duistervoerden.”

c. Dan volgt in dezelfde lijn als de andere het wapen der Hell's, eveneens gedekt door een kroon en met twee leeuwen tot schildhouders.

Hieronder staat:

„H. Cazijn van der Hell heer tot Houthuysen.”

Alle letters zijn gewone blokletters.

F. A. H.